

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Derogatie

Inspectieresultaten mest 2019

Deze factsheet geeft inzicht in resultaten van de derogatiecontroles uitgevoerd in het jaar 2019.

Met derogatie mogen door bepaalde landbouwbedrijven onder voorwaarden meer stikstof uit graasdiermest worden aangewend als belangrijke bron van voeding voor het gewas. Zonder dat dit een nadelig effect heeft op de waterkwaliteit.

Wettelijk kader

In de Europese Nitraatrichtlijn zijn afspraken vastgelegd over de bescherming van grond- en oppervlaktewater tegen verontreiniging door nitraat uit agrarische bronnen. Deze richtlijn verplicht lidstaten het stikstofgebruik via dierlijke mest te beperken tot maximaal 170 kg per hectare per jaar. Een lidstaat kan de Europese Commissie vragen hier onder bepaalde voorwaarden van af te mogen wijken (derogatie). Op 31 mei 2018 heeft de Europese Commissie aan Nederland een derogatiebeschikking afgegeven voor de periode 2018-2019. Voorwaarden in de derogatiebeschikking 2018-2019 zijn door Nederland opgenomen in nationale regelgeving. Na het verkrijgen van derogatie kan, onder voorwaarden, per hectare tot 230 of 250 kg stikstof uit graasdiermest worden gebruikt op landbouwgrond.

Samenwerking

Bij de handhaving op de Meststoffenwet wordt door de NVWA op veel terreinen intensief samengewerkt met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De NVWA geeft uitvoering aan en houdt toezicht op naleving van de Nitraatrichtlijn. Bij de handhaving van het mestbeleid door RVO en de NVWA is specifiek rekening gehouden met de Versterkte Handhavingsstrategie (VHS) mest, zoals benoemd in de derogatiebeschikking 2019-2019. Deze strategie is erop gericht om fraude tegen te gaan en de naleving van de mestregelgeving te verbeteren. Afstemming met RVO vindt plaats over de uitvoering van controles en de bestuursrechtelijke afhandeling. Voor effectief en efficiënt handhaven wordt ook samengewerkt met het Openbaar Ministerie (OM) voor de strafrechtelijke afhandeling en diverse andere toezichthoudende partners binnen de mestketen.

Het aantal meldingen en verleende vergunningen voor de derogatie is in 2019 licht gedaald ten opzichte van 2018. De netto afname van het derogatie-areaal is procentueel kleiner dan de afname van het aantal derogatiebedrijven.

Voorwaarden derogatiebeschikking

Voor het aanvragen en behouden van een derogatievergunning moet aan voorwaarden worden voldaan, onder andere dat een bedrijf in zijn bedrijfsvoering over minstens 80% grasland moet beschikken. Ook dient een bedrijf een bemestingsplan opstellen en bijhouden. Het niet voldoen aan één of meer van de voorwaarden, kan leiden tot intrekking van de derogatievergunning.

Bij overtredingen waarbij herstel mogelijk is, wordt het bedrijf in de gelegenheid gesteld om deze onvolkomenheid te herstellen vóórdat de vergunning wordt ingetrokken.

Indien de derogatievergunning wordt ingetrokken of niet wordt verleend, is de reguliere stikstofgebruiksnorm dierlijke meststoffen van kracht. Daarnaast heeft intrekking van de derogatievergunning ook uitsluiting van derogatie in het opvolgende kalenderjaar tot gevolg.

Methode

Alle 18.118 bedrijven met een aangevraagde derogatievergunning worden administratief gecontroleerd door RVO (tabel 1) (100% controle). Van deze bedrijven moet vanuit de derogatiebeschikking 2018/2019 minstens 5% (artikel 10, lid 2) door de NVWA fysiek worden gecontroleerd om te beoordelen of aan de voorwaarden van de artikelen 7 en 8 van de derogatiebeschikking wordt voldaan. Waarbij zoveel mogelijk risico gebaseerd wordt gewerkt. In totaal zijn er 863 bedrijven fysiek gecontroleerd (4,9%). Door de corona maatregelen die in maart van dit jaar van kracht werden is het niet gelukt tijdig te voldoen aan de eis van 5% over het jaar 2019.

Resultaten

Van de 863 geïnspecteerde bedrijven voldeden 733 bedrijven (85%) direct aan de derogatievoorwaarden 2019. Bij 130 bedrijven (15%) werd in eerste instantie niet aan één of meerdere derogatievoorwaarden voldaan (tabel 2 en 3). Afhankelijk van de feiten en omstandigheden is deze bedrijven de mogelijkheid tot herstel geboden, mits dit binnen een vastgestelde termijn is gebeurd. Herstel is mogelijk bij bijvoorbeeld kleine onjuistheden in het bemestingsplan.

In totaal hebben 84 van de 130 (ruim 65%) fysiek gecontroleerde bedrijven na een waarschuwing herstel gepleegd. Er zijn 37 rapporten van bevindingen (RvB) en 9 schriftelijke waarschuwingen + RvB aan RVO gezonden (niet herstelde of de niet te herstellen bevindingen), waarna RVO deze bestuursrechtelijk afhandelt. Er kunnen meerdere bevindingen in een RvB zijn beschreven.

Tabel 1 Aantal aangevraagde en verleende derogatievergunningen 2019

Status vergunningen	Aantal
aanvragen geregistreerd	18.118
niet verleend: -buiten aanvraagtermijn -ingetrokken door ondernemer	416
verleende vergunningen	17.702

Dit is een bijschrift bij een afbeelding, grafiek of tabel.

Tabel 2 Fysieke controleresultaten derogatievoorwaarden 2019 (peildatum 15-04-2020)

Fysieke controle resultaten derogatievoorwaarden 2019	Aantal
akkoord	733 (85%)
niet akkoord (1 ^e keer)	130 (15%)
niet-akkoord (na mogelijkheid tot herstel)	46 (6%)

Tabel 3 Bevindingen niet-akkoord derogatievoorwaarden 2019 (peildatum 15-04-2020)

Bevindingen niet-akkoord	130
bemestingsplan	51
grondbemonstering	43
grondbemonstering + bemestingsplan	12
80%-graslandeis	2
overige voorwaarden	6
bemestingsplan + 80%-graslandeis	6
bemestingsplan + overige voorwaarden	3
grondbemonstering + fosfaat kunstmest verbod	0
Grondbemonstering + bemestingsplan + 80% graslandeis	3
grondbemonstering + bemestingsplan + overige voorwaarden	2
grondbemonstering + 80% grasland	1
bemestingsplan + 80% grasland + fosfaatkunstmest verbod	1

Conclusie

Op basis van controlebevindingen kan geconcludeerd worden dat de derogatiebedrijven de voorwaarden op dit moment goed naleven.